

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
Польське Товариство педагогіки філософічної
імені Броніслава Ф.Трентовського (TRF)
Національна академія педагогічних наук України,
Відділення загальної педагогіки та філософії освіти
Інститут вищої освіти НАПН України
Кафедра філософії**

**За підтримки
МІЖНАРОДНОГО БЛАГОДІЙНОГО ФОНДУ
«ФОНД ОЛЕКСАНДРА ФЕЛЬДМАНА»**

**МАТЕРІАЛИ XIX МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО – ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«ОСВІТА І ДОЛЯ НАЦІЇ»
Виховання громадянина в демократичних суспільствах:
європейський та український досвід**

(17-19 травня 2018 року)

**Харків
ХНПУ
2018**

місце в системі навчально-виховної роботи. Основними засобами естетичного виховання є природа, мистецтво і музика.

Музика – це мова почуттів. Мелодія передає найтонші відтінки почуттів, що недоступні навіть слову. Музика і співи у школі, на думку В.Сухомлинського, – це не тільки навчальний предмет, а й могутній засіб виховання, який має надати емоційного та естетичного забарвлення всьому духовному життю людини.

У естетичному вихованні взагалі і в музичному зокрема дуже важливі психологічні настанови, якими вихователь керується, залучаючи дітей до світу прекрасного.

У «Школі радості» велика увага приділялася слуханню музики, слуханню природи. Людина опановує азбуку музичної культури, здобуває здатність сприймати найкраще в дитинстві, те, що упущено в роки дитинства, важко надолужувати пізніше.

Краса відточує людяність. Якщо людина з дитинства виховується у красі, якщо в неї розвивається здатність до переживань, то навряд чи вона стане бездушною та розпусною.

ЛІТЕРАТУРНА СПАДЩИНА В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО

Т.І.Тищенко, м.Харків

Літературна та педагогічна творчість В. О. Сухомлинського багатогранна й невичерпна. Гуманістична спрямованість, різноплановість та багатоаспектність його творів викликають постійний інтерес та актуалізують їхнє дослідження.

Твори видатного педагога пройняті безмежною вірою в людину, щедрість і благородство її душі, невичерпне багатство інтелектуальних і моральних сил. Ідеї самоцінності й неповторності, талановитості кожної дитини, вільний розвиток особистості в педагогічно продуманих умовах; включення соціального середовища у сферу педагогічних впливів; природне виховання (в єдності з природою) як головний чинник формування людини –

її розуму, почуттів, емоцій («уроки мислення на природі», «школа під голубим небом», «школа радості»); організація переживання дітьми нагромадженого досвіду; висунення слова вчителя як провідного засобу виховання особистості; відмова від колективних засобів впливу на особистість, особливо коли йдеться про проступок; розробка комплексної програми «виховання красою» людини, природи, вчинку; введення статевого виховання в структуру навчально-виховного процесу; вирішення проблеми біологічного і соціального на користь двофакторного впливу (врахування, крім соціальних чинників, фізичного стану, статі, спадковості, рівня розвитку здібностей) – ось та проблематика яка знайшла висвітлення і детальну розробку у творах видатного педагога.

У сучасних умовах реформування шкільної системи освіти та становлення «Нової української школи» особливої ваги набувають педагогічні погляди В.О.Сухомлинського, який у розвитку особистості важливу роль відводив учителю, який безсумніву постає як освітній філософ, покликанням якого є пробудження і розвиток творчих здібностей, нахилів, талантів учня. Адже сам В. О. Сухомлинський був ученим, педагогом-експериментатором, учителем-новатором.

Педагогічний талант має чимало складників. Вони є поєднанням творчих здібностей з майстерністю, досвідом педагога. «Учительська професія, – писав В. Сухомлинський, – це людинознавство, постійне проникнення в складний духовний світ людини, яке ніколи не припиняється. Прекрасна риса – повсякчас відкривати в людині нове, дивуватися, бачити людину в процесі її становлення – один із тих коренів, які живлять покликання до педагогічної праці. Я твердо переконаний, що цей корінь закладається в людині в дитинстві, закладається в сім'ї й у школі. Він закладається турботами старших – батька, матері, вчителя, які виховують дитину в дусі любові до людей, поваги до людини» [1, с. 421–422].

В. Сухомлинський підкреслював, що вчитель має справу з найскладнішим, неоцінним, найдорожчим, що є в житті, – з людиною, і що

від його особистісних якостей, професійної майстерності та мудрості залежить її життя, інтелектуальні здібності, громадянська зрілість. У праці «Сто порад учителю» В. Сухомлинський писав: «Однією з найважливіших особливостей творчості педагога є те, що об'єкт його праці – дитина – повсякчас змінюється, він завжди новий, сьогодні не той, що вчора. Наша праця – формування людини, і це покладає на нас особливу відповідальність, яку ні з чим не порівняєш» [2, с. 4].

Література

Сухомлинський В.О. Вибрані твори: в 5-ти томах / В.О. Сухомлинський. – К.: Рад. шк., 1976–1977. – Т.2. – С. 208, 421–422.

Сухомлинський В.О. Сто порад учителю / В.О. Сухомлинський // Вибрані твори : в 5 т. – Київ: Радянська школа, 1984. – Т.2. – С. 3– 248.

ПЕДАГОГІЧНА СПАДЩИНА В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО ЯК ЗАПОРУКА РОЗБУДОВИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Л.П. Ткаченко, м. Харків

Педагогічна спадщина Василя Олександровича Сухомлинського належить до таких здобутків, які упродовж років не втрачають значущості. Більше того, набувають особливої цінності і ваги в умовах розбудови національної школи на сучасному етапі. Система видатного педагога побудована на ідеях добра, гуманності, розвитку інтелектуального та морального початків, а значить – наділена здатністю оновлюватися з часом, набувати особливого звучання як на теренах України, так і в світовому просторі.

Концепція «Нова українська школа» розроблена на засадах, що дуже близько перегукуються з ідеями педагога-гуманіста. Зміст і процес навчання за новими вимогами організовані, відповідно до концепції, на принципах відкритості, співпраці, діалогу, партнерства між усіма учасниками освітнього процесу. Посиленої уваги надавав В.О. Сухомлинський навчанню дітей з особливими освітніми потребами. Він відстоював ідею спільного навчання, допомоги таким дітям, широкої їх соціалізації. Практична діяльність педагога